

SLAUGOS STUDENTŲ EMOCINIS INTELEKTAS IR JO SĄSAJOS SU STUDIJŲ PROCESU

Meda Sakalauskaitė, Aldona Mikaliūkštienė, Paulius Razmys

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Sveikatos mokslų instituto Slaugos katedra

SANTRAUKA

Emocinis intelektas yra esminė savybė, leidžianti ne tik geriau suprasti save ir kitus, bet ir efektyviai panaudoti emocijas siekiant asmeninių tikslų bei prisitaikyti prie įvairių gyvenimo situacijų. Jis yra siejamas su aukštesniais akademiniiais pasiekimais bei susijęs su slaugos studentų sėkme klinikinėje praktikoje ir mokymosi procese. Aukštas emocinio intelekto lygis stiprina slaugos studentų gebėjimą susidoroti su patiriamu stresu. Emociškai stiprūs slaugos studentai, tapę slaugytojais, gebės atpažinti ir valdyti savo emocijas, suvokti ne tik savo ir kitų žmonių jausmus, bet ir panaudoti juos siekdami patenkinti kasdienio gyvenimo poreikius, prisitaikyti prie pokyčių, valdyti stresą.

Tikslas – apžvelgti mokslinę literatūrą apie slaugos studentų emocinį intelektą ir jo sąsajas su studijų procesu.

Medžiaga ir metodai. Atlikta tiriamoji mokslinės literatūros apžvalga. Duomenų analizei atrinktos publikacijos, nagrinėjančios slaugos studentų emocinį intelektą ir jo sąsajas su studijų procesu. Literatūros šaltinių paieška atlikta duomenų bazėse *National Library of Medicine (PubMed)* ir *Web of Science platform (Claritative)* bei specializuotoje informacijos paieškos sistemoje *Google Mokslinčius*. Analizuoti 2019–2024 metų įvairių šalių autorių atlikti tyrimai ir publikacijos. Apžvalgai atrinkti 25 moksliniai šaltiniai.

Rezultatai. Analizuojant mokslo publikacijas išsiaiškinta, kad emocinis intelektas apima emocijų suvokimą, emocijų naudojimą mąstymui, emocijų supratimą ir emocijų valdymą. Aukštesnis emocinis intelektas siejamas su geresniais akademiniiais pasiekimais, mažesniu stresu ir stipresniais socialiniais ryšiais. Emocinio intelekto ugdymas gerina tarpasmeninius santykius, darbo efektyvumą ir gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių, prisidedant prie ilgalaikės asmeninės ir profesinės sėkmės.

Išvados. Aukštas emocinio intelekto lygis padeda geriau suprasti savo ir kitų emocijas. Jis gerina slaugos studentų akademinius rezultatus, socialinius įgūdžius ir psichologinę gerovę. Sistemingas emocinio intelekto ugdymas prisideda prie sėkmingos karjeros ir sveikatos priežiūros kokybės.

Reikšminiai žodžiai: emocinis intelektas, mokymosi rezultatai, ugdymas, slauga, studentai.

IVADAS

Emocinio intelekto (EI) vertinimas ugdymo aplinkoje pastaraisiais metais yra vis dažniau nagrinėjama tema, atspindinti visuomenės ir akademinės bendruomenės susidomėjimą emocijų gebėjimų svarba tiek asmeniniam, tiek profesiniam tobulėjimui [1–3]. Šiuolaikiniai medicinos srities tyrimai taip pat dažniau tiria EI svarbą [4]. Mayer ir Salovey 1990 metais [5, 6] pristatė emocinio intelekto konceptą. Jie apibūdino jį kaip asmens gebėjimą stebėti ir vertinti savo ir kitų emocijas, jas suprasti, valdyti ir gebėti panaudoti kūrybiniam

mąstymui, pažintiniam elgesiui bei motyvacijos skatinimui [5]. EI, kaip žmogaus gebėjimas suvokti, vertinti ir valdyti savo bei kitų emocijas, yra ypač svarbus srityse, kuriose reikalingas nuolatinis bendravimas, empatija ir socialinė atsakomybė. Tai rodo, kad emocinis

Adresas susirašinėti: Aldona Mikaliūkštienė
Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto
Sveikatos mokslų instituto Slaugos katedra
M. K. Čiurlionio g. 21/27, 03101 Vilnius
el. p. aldona.mikaliukstiene@mf.vu.lt

intelektas gali turėti didelę įtaką ne tik asmeniniam gyvenimui, bet ir profesinei sėkmei, nes gebėjimas efektyviai valdyti emocijas padeda žmonėms geriau prisitaikyti prie sudėtingų situacijų ir kurti teigiamą socialinę bei darbo aplinką.

Emocinis intelektas yra svarbus gebėjimas, padedantis asmenims ne tik efektyviai valdyti savo emocijas, bet ir bendrauti su kitais. Slaugos studentams šis gebėjimas yra ypač reikšmingas, nes jie nuolat susiduria su iššūkiais, reikalaujančiais empatijos, streso valdymo ir sprendimų priėmimo gebėjimų [7]. Tyrimai rodo, kad aukštas EI gali teigiamai paveikti mokymosi rezultatus, padėdamas studentams geriau prisitaikyti prie akademinių ir profesinių reikalavimų [8]. EI potencialiai siejamas su aukštesniais akademiniiais rezultatais bei akademinė sėkme įvairiose profesijose [3, 4]. Žemas EI lygis gali dažniau sukelti stresą, akademinį išsekimą ir netgi studijų nutraukimą, kas, be abejonės, neigiamai veikia būsimosios profesijos specialistų kokybę [1, 9]. Tai rodo, kad emocinio intelekto lygis tiesiogiai veikia tiek asmeninę studentų gerovę, tiek jų profesinį pasirengimą, todėl jo ugdymas turėtų būti prioritetas akademiniėje aplinkoje.

Emocinio intelekto ugdymas tampa vis labiau pripažintamas įvairiose srityse, įskaitant švietimą, sveikatos priežiūrą ir profesinį tobulėjimą. EI įgūdžiai yra ypač svarbūs universiteto gyvenime, kupiname iššūkių, socialinių sąveikų, savo ir kitų jausmų tyrinėjimų, draugystės ir asmenybės tobulėjimo [2, 9]. Todėl yra ypač svarbu ugdyti EI švietimo sistemoje, nes tai gali turėti tiesioginį poveikį mokymosi rezultatams ir studentų gerovei.

Pasaulio mastu galima rasti straipsnių, tiriančių studentų emocinį intelektą bei jo sąsajas su studijų procesu [4, 9, 10]. Tai reiškia, kad jis yra svarbus siekiant identifikuoti besimokančiuosius, kuriems gali prireikti tiesioginio tarpininkavimo, bei yra naudinga priemonė švietimo sistemoje, padedanti geriau suprasti studentų poreikius ir teikti jiems reikalingą pagalbą. Tačiau Lietuvoje ši problema nagrinėjama kiek mažiau. Ypač sudėtinga rasti Lietuvoje atliktų darbų, tiriančių būtent slaugos studentus, nes ši tema iki šiol yra gan mažai išnagrinėta mūsų šalyje.

Ši literatūros analizė leis geriau suprasti, kad EI gali būti lavinamas ir pritaikomas slaugos studijų programose, siekiant geresnių mokymosi rezultatų. Ji taip pat gali paskatinti Lietuvoje įgyvendinti praktines priemones,

skirtas EI ugdyti, siekiant paruošti geriau pasirengusius ir emociniu požiūriu stipresnius specialistus.

Straipsnio tikslas – apžvelgti mokslinę literatūrą apie slaugos studentų emocinį intelektą, jo svarbą mokymosi procese.

TYRIMO MEDŽIAGA IR METODAI

Atlikta tiriamoji mokslinės literatūros apžvalga. Mokslinių šaltinių paieška vykdyta duomenų bazėse *National Library of Medicine (PubMed)* ir *Web of Science platform (Claritative)*, naudojant paieškos žodžius anglų kalba: *emotional intelligence, learning outcomes, achievement, nursing, students*, ir specializuotoje informacijos paieškos sistemoje *Google Mokslinčius*, naudojant paieškos žodžius lietuvių kalba: *emocinis intelektas, mokymosi rezultatai, slauga, studentai*, kuriose rašoma apie slaugos studentų emocinį intelektą ir jo sąsajas su studijų procesu. Mokslinių šaltinių paieška vyko 2024 m. rugsėjo–lapkričio mėn. Taikyti šie mokslinių šaltinių paieškos apribojimai: publikacijos, parašytos lietuvių ir anglų kalbomis, viso teksto, nemokamos, ne senesnės nei 2019 metų. Apžvelgti 53 šaltiniai, literatūros apžvalgai panaudoti 25; 21 iš jų atitiko paieškos apribojimus. Atlikus papildomą paiešką taikyta išimtis: modeliams bei teorijoms aprašyti naudoti 4 senesni nei 2019 metų literatūros šaltiniai.

TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

Emocinis intelektas, jo svarba. Pastaraisiais metais emocinis intelektas sulaukia vis didesnio susidomėjimo mokslo aplinkoje. Nagrinėjamos įvairios su EI susijusios temos, analizuojama jo įtaka ir tiriamos tarpusavio sąsajos. Salovey ir Mayer (1990) pristatė emocinio intelekto koncepciją [5, 6]. Jie EI apibrėžė kaip individo gebėjimą stebėti ir vertinti savo bei kitų emocijas (verbalines ir neverbalines), jas atskirti ir naudoti su emocijomis susijusią informaciją siekiant skatinti kūrybinio mąstymo procesą [5]. Emocinį intelektą sudaro keturi aspektai: emocijų suvokimas, emocijų naudojimas mąstymui, emocijų supratimas ir emocijų valdymas [6, 11]. Emocijų suvokimas – tai gebėjimas atpažinti savo ir kitų emocijas per išorinius ženklus, pavyzdžiui, veido išraišką, balso toną, kūno kalbą. Emocijų naudojimas mąstymui reiškia gebėjimą naudoti emocijas, siekiant geriau suvokti situaciją, skatinti kūrybingumą, priimti sprendimus ir efektyviai spręsti

problemas. Emocijų supratimas – gebėjimas suprasti emocijų priežastis, emocijų kaitą bei numatyti, kaip jos gali vystytis laikui bėgant. Emocijų valdymas reiškia gebėjimą valdyti savo emocijas bei daryti įtaką kitų emocijoms, panaudojant tam tikram tikslui [12, 13]. Šie keturi emocinį intelektą apibrėžiantys komponentai nusako asmens gebėjimą efektyviau bendrauti, išreikšti emocijas ir tvarkytis su emocinėmis reakcijomis kasdieniame gyvenime. Gebėjimas vertinti emocijas taip pat svarbus problemų sprendimams priimti, bendraujant, stresui valdyti, dėmesiui sutelkti bei motyvacijai stiprinti [9]. Savo ir kitų emocijų suvokimas apima gebėjimą nukreipti situacijas tinkama linkme ir siekti asmeninių tikslų. Aukštas emocinio intelekto lygis leidžia panaudoti emocijas kognityvinei veiklai ir problemų sprendimui, pavyzdžiui, pasitelkiant teigiamą nuotaiką, siekiant skatinti kūrybinį mąstymą [10].

Taigi yra svarbu ir naudinga vertinti EI, nes jis turi didelę įtaką įvairiems gyvenimo aspektams. Keturi pagrindiniai EI komponentai – emocijų suvokimas, naudojimas mąstymui, supratimas ir valdymas – yra itin svarbūs siekiant efektyviai bendrauti ir spręsti problemas. Aukštas EI lygis prisideda prie kūrybinio mąstymo skatinimo bei tikslų siekimo.

Emocinio intelekto sąsajos su studijų procesu. EI vertinimas gali būti taikomas visose darbo ir studijų srityse ugdant profesinius ir vadybinius įgūdžius bei rengiant įvairių profilių specialistus. Slaugos studentų EI gebėjimai padeda šios srities specialistams dirbti įvairiose srityse, sėkmingai bendrauti su kolegomis, pacientais ir jų šeimomis [14]. 2020 metais Italijoje atlikto tyrimu nustatyta, kad EI yra susijęs su lytimi. Rezultatų duomenimis, slaugos ir akušerijos magistrantūros studentės moterys pasižymi aukštesniu EI nei tos pačios studijų programos studentai vyrai. Taip pat tyrimo metu nustatyta, kad nėra reikšmingų skirtumų tarp tų, kurie lankė meistriškumo / specializacijos kursus, ir tų, kurie jų nelankė [10]. 2019 metais Lietuvoje atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad bendras EI balas reikšmingai nesiskiria tarp lyčių. Tačiau vertinant subskales rasta, kad medicinos rezidentai vyrai turėjo labiau išreikštus savikontrolės ir visuomeniškumo bruožus nei rezidentės moterys [8]. Yildirim ir kt. (2022) atlikto tyrimo metu nustatyta, kad slaugos studentų emocinio intelekto lygis yra vidutinis. Trečio kurso slaugos

studentų emocinio intelekto lygis buvo aukščiausias, o ketvirto kurso – žemiausias, tačiau skirtumas nebuvo statistiškai reikšmingas. Autorių teigimu, aukštesnio emocinio intelekto slaugos studentai gali greitai rasti sprendimus ir įveikos strategijas, kaip sušvelninti neigiamą streso poveikį, kai susiduria su iššūkiais, taip išsaugodami gerą psichinę sveikatą ir akademinius pasiekimus aukštojo mokslo įstaigose [15]. Pasaulyje yra atlikta tyrimų, kurie parodė, kad žemas EI lygis susijęs su dažnesniu slaugos studijų nutraukimu [16, 17]. Zakirulla ir kt. atlikto tyrimu nustatyta, kad odontologijos kurso studentai, turintys aukštesnį emocinį intelektą, paprastai turi aiškius tikslus bei siekius ir skiria daugiau dėmesio mokymuisi [18]. Nustatyta, kad slaugos studentų empatija ir emocinis intelektas yra reikšmingi streso dimensijų, susijusių su aukštuoju mokslu, prognozuotojai [7]. Emocinis intelektas neigiamai koreliuoja su aukštuoju mokslu susijusio streso iššūkių dimensija ir teigiamai – su nepasitenkinimo dimensija. Tai reiškia, kad studentai, turintys aukštesnį emocinį intelektą, patiria mažiau streso, kurį sukelia sunkumai, nes EI padeda geriau valdyti emocijas ir reaguoti į stresą. Teigiama EI koreliacija su nepasitenkinimo dimensija rodo, kad studentai, turintys aukštesnį EI, gali labiau jausti nepasitenkinimą tam tikromis aplinkybėmis, susijusiomis su jų studijomis. Tačiau šis nepasitenkinimas gali būti susijęs su aukštesniais savivertės ir profesiniais standartais, kuriais vadovaujasi studentai, norintys pasiekti didesnę pasitenkinimą ir sėkmę.

Daugelyje tyrimų emocinis intelektas siejamas su mokymosi rezultatais, nes emocijų valdymas ir reguliavimas daro reikšmingą įtaką kognityviniams procesams, tokiems kaip dėmesio sutelkimas ir gebėjimas susidoroti su situacijomis, reikalaujančiomis savikontrolės bei strateginio mąstymo. Quílez-Robres ir kt. (2023) atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad tarp EI ir akademinių pasiekimų nustatytas teigiamas vidutinio stiprumo ryšys ($r = 0,390$; $p < 0,001$). Analizuojant tyrimų duomenis pagal atskirus regionus, kuriuose vyko EI ir jo įtakos akademiniams pasiekimams vertinimas, gauta, kad stiprus ryšys tarp šių kintamųjų nustatytas Kinijos ($r = 0,800$; $p < 0,001$) ir Ispanijos ($r = 0,687$; $p < 0,001$) tiriamųjų grupėse, silpnesnis ryšys – tarp tiriamųjų iš Šri Lankos ($r = 0,121$; $p = 0,009$). Pastebėta, kad ryšys tarp studentų EI ir akademinių pasiekimų yra stipresnis Rytų šalyse, palyginti su Vakarų šalimis [19]. Taip

galėtų būti dėl socialinių skirtumų (individualių ir kolektyvinių) ir kultūrinių veiksnių. Cassano ir kt. (2020) bei Moutinho ir kt. (2019) atliktų tyrimų rezultatai stipraus ryšio tarp akademinės sėkmės ir EI neparodė [10, 20]. Kitu tyrimu nustatyta, kad medicinos, slaugos ir odontologijos studentų EI yra susijęs su bendravimo įgūdžiais ir mokymosi rezultatais. Aukštesni EI įgūdžiai labai svarbūs specialistams siekiant geriau pasirengti praktinei veiklai, taip užtikrinant holistinį požiūrį ir jo poveikį sveikatos priežiūros kokybei [4].

Apibendrinant galima teigti, kad įvairiose šalyse atlikti tyrimai rodo, jog EI yra susijęs su akademiniiais pasiekimais. Slaugos studentų emocinis intelektas yra vertingas kintamasis, leidžiantis prognozuoti akademinius rezultatus. Pastebima, kad EI įgūdžiai lemia efektyvesnį bendravimą, mažesnę stresą ir geresnius mokymosi rezultatus, nors poveikis gali skirtis priklausomai nuo konteksto ar kultūrinių veiksnių. Daugelis tyrimų parodė teigiamą ir stiprų EI ir akademinių pasiekimų ryšį. EI poveikis studijų procese gali būti sudėtingas ir priklausyti nuo situacinių veiksnių.

Emocinio intelekto ugdymas. Sveikatos priežiūros specialistai turėtų nuolat tobulinti gebėjimą valdyti emocijas, nes jų darbo aplinka dažnai būna emociškai įtempta ir reikalauja didelės psichologinės atsparos. Atsižvelgiant į tai, kad slaugytojo profesija reikalauja intensyvaus emocinio darbo, būtina sistemingai lavinti emocinio intelekto įgūdžius. Studentai turi ugdyti ir tobulinti savo emocinį intelektą, kad galėtų palaikyti sėkmingus santykius su pacientais, kolegomis ir kitais sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais [21]. Slaugą studijuojantys ir praktikuojantys slaugytojai, sąmoningai tobulinantys savo emocinį intelektą, padeda kolegoms, pacientams ir jų artimiesiems jaustis vertinamiems ir tinkamai prižiūrimiems. Tyrėjai teigia, kad puoselėdami emocinio intelekto savybes slaugytojai ne tik bus laikomi rūpestingais, bet ir demonstruos elgesį, kuris „sujungia“ paciento suvokimą su gautų slaugos paslaugų realybe [14].

EI ugdymas slaugos studijų metu gali pagerinti studentų pasirengimą profesinei karjerai, sustiprindamas atsparumą stresui ir emocinį stabilumą. Remiantis pedagoginės psichologijos ir mokymosi principais, šie įgūdžiai turėtų būti siejami su akademiniiais rezultatais, nes yra svarbi priemonė, padedanti išvengti akademinių nesėkmių [19]. Teorinių modulių studijų

metai galėtų būti atskaitos metai, kuriais būtų galima nustatyti asmenų EI ir jį ugdyti, kad vėlesniais metais slaugytojai būtų geriau pasirengę teikti holistinę sveikatos priežiūrą [4]. Emocinis intelektas yra svarbus veiksnys, darantis reikšmingą įtaką studentų socialinei ir psichinei gerovei, padedantis jiems geriau suprasti aplinką ir priimti tinkamus sprendimus kasdienėse konfliktinėse situacijose. Dėl šios priežasties mokymo ir aukštojo mokslo institucijos turėtų skirti daugiau dėmesio emocinio intelekto ugdymui [22]. Daroma išvada, kad emocinio intelekto lavinimo programų sukūrimas gali pagerinti studentų asmeninį tobulėjimą, taip pat jų akademinius rezultatus [19]. Pastaraisiais metais atlikta daug tyrimų, kurie parodė tiesioginį ryšį tarp emocinio intelekto ir psichologinės gerovės, profesinės sėkmės bei sveikatos. Be to, atsirado naujos EI vertinimo ir mokymo metodikos, siekiant padėti žmonėms lavinti šį įgūdį. Svarbu ugdyti emocinį intelektą, norint gebėti tinkamai valdyti patiriamą stresą. Tyrimais nustatyta [7], kad empatija ir emocinis intelektas yra susiję su visomis su aukštuoju mokslu susijusiomis streso dimensijomis. Tai stresas, susijęs su mokslu, su kuriuo susiduria studentai, studijuojantys aukštojoje mokykloje [23]. Empatija ir EI padeda susidoroti su patiriamu stresu. Empatiški žmonės geriau supranta kitų emocijas, todėl jie gali tinkamai reaguoti į stresines situacijas, padėti sau ir kitiems geriau prisitaikyti prie sunkumų. Taip pat žmonės, turintys aukštą EI, gali geriau valdyti savo emocijas, o tai padeda sumažinti streso lygį ir efektyviau spręsti problemas. Daugelyje tyrimų akcentuojama, kad svarbu mokyti EI tiek studentus, tiek specialistus, ir pabrėžiama, kad geriausias laikas ugdyti EI yra vaikystė, studijos aukštojoje mokykloje ir suaugusiųjų gyvenimas kaip nuolatinio profesinio tobulėjimo dalis [24]. Italijos Nacionalinio sveikatos instituto pirmininkas profesorius Silvio Brusaferrero teigia, kad „jei norime užtikrinti, kad mūsų sveikatos sistemos galėtų teikti aukštos kokybės sveikatos priežiūros paslaugas, turime remti ir didinti būsimų sveikatos vadovų gebėjimus visame Europos regione, ugdyti jų emocinį intelektą ir atsparumą, kad jie galėtų geriau tarnauti mūsų bendruomenėms“ [25]. Daugiau dėmesio reikėtų skirti jaunų žmonių emocinio intelekto ugdymui, siūlant emocinio intelekto kursus, pavyzdžiui, emocijų atpažinimo ir streso įveikimo įgūdžių [7]. Emocinis intelektas turėtų tapti neatsieja-

ma slaugos studentų, slaugytojų bei būsimų slaugos vadovų mokymo dalimi, siekiant užtikrinti aukštesnę slaugos paslaugų kokybę.

Emocinio intelekto ugdymas yra svarbus, nes jis padeda išmokti geriau suprasti ir valdyti savo emocijas, efektyviau bendrauti su kitais ir prisitaikyti prie įvairių gyvenimo situacijų. Ugdant EI, gerinami tarpasmeniniai santykiai, darbo našumas ir bendravimo įgūdžiai, o tai ypač reikšminga profesijoms, kurių atstovams tenka spręsti emocinius iššūkius, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros srityje. Be to, EI lavinimas stiprina asmens gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių ir siekti ilgalaikės sėkmės tiek asmeniniame, tiek profesiniame gyvenime.

IŠVADOS

1. Aukštas EI padeda geriau suprasti kitų emocijas, geriau valdyti savąsias ir tinkamai reaguoti į stresines situacijas, o tai padeda sumažinti streso lygį ir efektyviau spręsti problemas. Jis skatina kūrybiškumą ir gebėjimą rasti nestandartinius sprendimus, kurie ypač svarbūs profesinėje veikloje. EI prisideda prie kūrybinio mąstymo skatinimo bei tikslų siekimo.
2. Slaugos studentams EI yra esminis veiksnys tiek siekiant akademinių rezultatų, tiek socialiniame gyvenime. Aukštas EI siejamas su geresniais akademiniiais pasiekimais bei geresniu streso valdymu ir leidžia studentams greičiau prisitaikyti prie pokyčių, veiksmingiau spręsti konfliktus ir palaikyti harmoningus santykius su aplinkiniais. Žemas EI lygis gali dažniau sukelti stresą, akademinį išsekimą ir yra susijęs su studijų nutraukimu.
3. EI ugdymas slaugos studentams yra ypač reikšmingas. Integravus EI ugdymą į slaugos mokymo programas, studentai galėtų lavinti savo gebėjimą užmegzti pasitikėjimu grįstus santykius su pacientais, kurti empatišką darbo aplinką bei užtikrinti harmoningą profesinę komunikaciją. Tai ne tik stiprintų studentų pasirengimą profesiniams iššūkiams, bet ir skatintų jų asmeninį tobulėjimą bei pasitenkinimą pasirinkta profesija.

Straipsnis gautas 2025-05-02, priimtas 2025-06-05

Literatūra

- Xu T, Zhu P, Ji Q, Wang W, Qian M, Shi G. Psychological distress and academic self-efficacy of nursing undergraduates under the normalization of COVID-19: multiple mediating roles of social support and mindfulness. *BMC Med Educ* 2023;23:348. DOI:10.1186/s12909-023-04288-z.
- Chang YC, Tsai YT. The Effect of University Students' Emotional Intelligence, Learning Motivation and Self-Efficacy on Their Academic Achievement-Online English Courses. *Front Psychol* 2022;13:818929. DOI: 10.3389/fpsyg.2022.818929.
- Altawjiri S, Alotaibi A, Alsaeed M, Alsalam A, Alatiq A, Al-Sarheed S, et al. Emotional Intelligence and its Association with Academic Success and Performance in Medical Students. *SAUDI J Med Med Sci* 2021;9(1):31–7. DOI:10.4103/sjmm.sjmm_375_19.
- Singh N, Kulkarni S, Gupta R. Is Emotional Intelligence Related to Objective Parameters of Academic Performance in Medical, Dental, and Nursing Students: A Systematic Review. *Educ Health* 2020;33(1):8. DOI:10.4103/efh.EFH_208_17.
- Salovey P, Mayer JD. Emotional Intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*. Sage J 1990;9(3):185:211. Prieiga per internetą: <<https://DOI.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>>.
- Mayer JD, Salovey P, Caruso DR. Emotional Intelligence: Theory, Findings, and Implications. *Psychol Inq* 2004;15(3):197–215. DOI:10.1207/s15327965pli1503_02.
- Xu J, Zhang L, Ji Q, Ji P, Chen Y, Song M, et al. Nursing students' emotional empathy, emotional intelligence and higher education-related stress: a cross-sectional study. *BMC Nurs* 2023;22:437. DOI:10.1186/s12912-023-01607-z.
- Montvilaitė G, Antinienė D. Emotional Intelligence and Stress Coping Strategies of Medical Residents. *Balt J Sport Health Sci* 2019;4(115). DOI:10.33607/bjshs.v4i115.818.
- Mahrous RM, Bugis BA, Sayed SH. Emotional Intelligence, Academic Motivation, and Achievement among Health Science Students in Saudi Arabia: A Self-Deterministic Approach. *J Korean Acad Nurs* 2023;53(6):571–83. DOI:10.4040/jkan.23028.
- Cassano F, Tamburrano A, Mellucci C, Galletti C, Damiani G, Laurenti P. Evaluation of Emotional Intelligence among Master's Degree Students in Nursing and Midwifery: A Cross-Sectional Survey. *Int J Environ Res Public Health* 2020;17(17):6347. DOI:10.3390/ijerph17176347.
- Fteiha M, Awwad N. Emotional intelligence and its relationship with stress coping style. *Health Psychol Open* 2020;7(2):2055102920970416. DOI:10.1177/2055102920970416.
- O'Connor PJ, Hill A, Kaya M, Martin B. The Measurement of Emotional Intelligence: A Critical Review of the Literature and Recommendations for Researchers and Practitioners. *Front Psychol* 2019;10:1116. DOI:10.3389/fpsyg.2019.01116.
- Bru-Luna LM, Martí-Vilar M, Merino-Soto C, Cervera-Santiago JL. Emotional Intelligence Measures: A Systematic Review. *Healthcare* 2021;9(12):1696. DOI:10.3390/healthcare9121696.
- White DE, Grason S. The Importance of Emotional Intelligence in Nursing Care. *J Comp Nurs Res Care* 2019;4:152. DOI:10.33790/jcnrc1100152.
- Yildirim-Hamurcu S, Terzioğlu F. Nursing students' perceived stress: Interaction with emotional intelligence and self-leadership. *Perspect Psychiatr Care* 2022;58(4):1381–7. DOI:10.1111/ppc.12940.
- Rankin B. Emotional intelligence: enhancing values-based practice and compassionate care in nursing. *J Adv Nurs* 2013;69(12):2717–25. DOI:10.1111/jan.12161.
- Jones-Schenk J, Harper MG. Emotional intelligence: An admission criterion alternative to cumulative grade point averages for prelicensure students. *Nurse Educ Today* 2014;34(3):413–20. DOI:10.1016/j.nedt.2013.03.018.
- Zakirulla M, Mustafa MM, Fageeh SN, Alghothimi AA, Kaleem SM, Kota MZ. Emotional intelligence and perceived stress among female dental students at King Khalid University, Saudi Arabia. *Niger J Clin Pract* 2021;24(2):262–8. DOI:10.4103/njcp.njcp_241_20.
- Quílez-Robres A, Usán P, Lozano-Blasco R, Salavera C. Emotional intelligence and academic performance: A systematic review and meta-analysis. *Think Ski Creat* 2023;49:101355. DOI:10.1016/j.tsc.2023.101355.
- Moutinho H, Monteiro A, Costa A, Faria L. Papel da Inteligência Emocional, Felicidade e Flow no Desempenho Académico e Bem-Estar Subjetivo em Contexto Universitário. *Rev Iberoam Diagnóstico Eval – E Aval Psicológica* 2019;52(3). DOI:10.21865/RIDEP52.3.08.
- Butler L, Park SK, Vyas D, Cole JD, Haney JS, Marrs JC, et al. Evidence and Strategies for Including Emotional Intelligence in Pharmacy Education. *Am J Pharm Educ* 2022;86(10):ajpe8674. DOI:10.5688/ajpe8674.
- Puertas Molero P, Zurita-Ortega F, Chacon-Cuberos R, Castro-Sanchez M, Ramirez-Granizo I, Gonzalez Valero G. La inteligencia emocional en el ámbito educativo: un meta-análisis. *An Psicol* 2020;36(1):84–91. DOI:10.6018/analesps.345901.
- Pacheco JPG, Hoffmann MS, Braun LE, Medeiros IP, Casarotto D, Hauck S, et al. Translation, cultural adaptation, and validation of the Brazilian Portuguese version of the Higher Education Stress Inventory (HESI-Br). *Trends Psychiatry Psychother* 2023;45:e20210300. DOI: 10.47626/2237-6089-2021-0445.
- López-Cabarcos MÁ, López-Carballeira A, Ferro-Soto C. The role of emotional exhaustion among public healthcare professionals. *J Health Organ Manag* 2019;33(6):649–55. DOI:10.1108/JHOM-04-2019-0091.
- Bhatnagar B, Wadia R. Building public health leaders' emotional intelligence and resilience is key: first WHO–ISS European Public Health Leadership Course. 2022. Prieiga per internetą: <<https://www.who.int/europe/news-room/29-11-2022-building-public-health-leaders--emotional-intelligence-and-resilience-is-key-first-who-iss-european-public-health-leadership-course>>.

NURSING STUDENTS' EMOTIONAL INTELLIGENCE AND ITS RELATIONSHIP TO THE STUDY PROCESS

Meda Sakalauskaitė, Aldona Mikaliūkštienė, Paulius Razmys

Vilnius University, Faculty of Medicine, Institute of Health Sciences, Department of Nursing

SUMMARY

Emotional intelligence is an essential quality that allows us not only to understand ourselves and others better, but also to use our emotions effectively to achieve our personal goals and adapt to different situations in life. It is associated with higher academic achievement and is linked to nursing students' success in clinical practice and learning. A high level of emotional intelligence enhances nursing students' ability to cope with stress. Emotionally strong nursing students who become nurses will be able to recognise and manage their emotions, to be aware not only of their own feelings and those of others, but also to use these feelings to meet the needs of everyday life, to adapt to change and to manage stress.

The aim is to review the literature on emotional intelligence in nursing students and its relationship to the study process.

Material and methods. An exploratory review of the scientific literature was performed. For the data analysis were selected publications that deals with emotional intelligence of nursing students and its relationship to the study process. Literature sources were searched in the National Library of Medicine (PubMed) and Web of Science platform (Claritative) databases and in the specialized information retrieval system Google Scholar. Studies and publications from 2019-2024 by authors from different countries were analysed. 25 scientific sources were selected for the review.

Results. The analysis of scientific publications revealed that emotional intelligence includes perceiving emotions, using emotions to think, understanding emotions and managing emotions. Higher emotional intelligence is associated with better academic performance, lower stress and stronger social relationships. Developing emotional intelligence improves interpersonal relationships, work performance and adaptability to change, contributing to long-term personal and professional success.

Conclusions. High level of emotional intelligence helps to understand your own and others' emotions better. It improves nursing students' academic performance, social skills and psychological well-being. The systematic development of emotional intelligence contributes to successful careers and quality of care.

Keywords: emotional intelligence, learning outcomes, education, nursing, students.

Correspondence to Aldona Mikaliūkštienė
Department of Nursing, Institute of Health Sciences,
Faculty of Medicine Vilnius University
M. K. Čiurlionio str. 21/27, LT-03101 Vilnius, Lithuania
E-mail: aldona.mikaliukstiene@mf.vu.lt

Received 2 May 2025, accepted 5 June 2025